

Ap 5/7-92 Interessant om norske

BØKER

DU SKAL FORTELLE DET TIL DINE BARN

Det Mosaiske Trossamfund i Oslo 1892–1992

Redaksjonskomité: Peter Beck, Berit Demborg, Betsy Heen og Micha Reisel.

Utgitt av Det Mosaiske Trossamfund i Oslo.

Anmeldt av
TERJE STEMLAND

Det er et interessant bokverk Det Mosaiske Trossamfund har påspan- det seg i forbindelse med det 100- årsjubileum som ble feiret i begyn- nelsen av juni. Her er ikke minst mange gamle bilder å studere og glede seg over, men det er tidvis og- så spennende lesning, blant annet noe så prosaisk som sisyfosarbeidet

med å få reist aldersboligen i Berg- stien; det tok ti år. DMTs historie blir summarisk skissert; en littera- turliste bak i boken henviser blant annet til Oskar Mendelsohns stor- verk «Jødernes historie i Norge gjen- nom 300 år», som er utkommet i to bind. Videre omhandles de institu- sjoner og foreninger som finnes i til- knytning til menigheten; det er ad- skillig flere enn denne leser ante. Det er også gitt plass til en presen- tasjon av endel personer, pionérene, som preget trossamfunnets tidlige utvikling. Rabbiner Michael Melchi- or, som åpenbart har betydd svært meget for å blåse nytt liv i DMT si- den han tiltrådte i 1980, bare 26 år gammel, gir to intervjuer i boken.

Mest gripende å lese er Jenny Dantes beretning: «En ung pikes minne fra krigens dager i Norge 1940–1942». Det er i dag umulig å forestille seg dybden i de redsler norske og tyske nazister beredte jø-

dene. Men det var dessverre ikke bare nazistene som eksellerte i umenneskelighet. 26. oktober 1942, den norske Krystallnatten, var nor- ske polititjenestemenn ivrige, noen endog nidkjære, i «arbeidet» med å internere jødene – menn, kvinner og barn. Som kjent ble 760 deportert til tyske konsentrasjonsleirer; bare 25 overlevet. Men allerede på sensom- meren 1942 ble jøder tatt, hundset og trakassert på Victoria terrasse, og derefter sendt til Grini. Jenny Dante skriver lakonisk videre: «Vi så aldri far igjen. Sammen med 10 «sam- mensvorne» ble han sendt med en norsk fangetransport fra Grini til Tyskland. En tid satt de i fengsel i Hamburg, og derfra ble de sendt til konsentrasjonsleiren Buchenwald, hvor far døde kort tid etter.»

Det fantes imidlertid også ansten- dige nordmenn, som – *notabene* – våget noe for å hjelpe. Her stilte Hjemmefront-folk i første rekke. Og

jøder

redningen av beboerne på det jødis- ke barnehjemmet var en bragd.

Bokens åpenbare verdi for ikke-jø- der turde ligge i det åpne innblikk man får i riter, institusjonsliv, sosi- ale oppgaver og foreningsarbeide. Bare gjennom opplysning kan for- dommer motarbeides. Det Mosaiske Trossamfund har altså virket i Nor- ge i 100 år; det er trolig de færreste nordmenn som aner noe om dets in- dre liv. «Du skal fortelle det til dine barn» bør – ikke minst av denne grunn – bli lest av mange.

Det spørs imidlertid om ikke tros- samfunnet hadde stått seg på å samarbeide med et forlag. Svært mye av det skrevne holder ganske enkelt ikke mål rent sproglig, og det bør en slik bok gjøre når den skal ut til et større publikum. Lysende unn- tagelser i «traurigheten» er imidler- tid Robert Levins «Kameratklubben Menorah» og Eva Scheers «Beste- moren i nr. 16».

Boken inneholder en rekke bilder fra jødernes historie i Norge. Her er familien Rotschild i Kristiania i 1913. Bildet ble sendt til familien i Stockholm for å vise hvor bra man hadde fått det i Norge.